

Til alle kommuner i Nordland

Saksbehandler, innvalgstelefon

Asgeir Jordbru, 755 47 863

Håndtering av lokale utbrudd av COVID-19 i Nordland

Innledning

Statsforvalteren i Nordland har i november og desember fulgt opp mange utfordringer knyttet til gjennomføring av årets vinterfiske. Dette har skjedd gjennom et godt samarbeid med kommuner, næringsliv, regionale myndigheter og nasjonale myndigheter.

Helsedirektoratet har gitt et oppdrag til Statsforvalterne i Nordland og i Troms og Finnmark i å følge opp kommunene på en rekke punkter. Dette dokumentet svarer ut dette oppdraget og vil gi kommunene noen råd til hvordan lokale smitteutbrudd kan håndteres. De statlige forventningene er skrevet inn til slutt i dokumentet.

Vi er klar over at kommunene har fått på plass mange gode rutiner, og flere kommuner har håndtert lokale utbrudd med godt resultat. Vi mener allikevel det kan være informasjon og tips i dette dokumentet som kommunene kan nyttiggjøre seg av både i forberedelser, men ikke minst om et utbrudd skulle oppstå.

Selv om dette dokumentet er en oppfølging av utfordringer knyttet til vinterfisket, så mener vi at alle kommuner kan nyttiggjøre seg av dette dokumentet.

Dokumentet baserer seg på erfaringer fra kommunene som Statsforvalteren har samlet inn gjennom dialog med kommunene.

Håndtering

Sentrale funksjoner

Kommunene er ansvarlige for å håndtere utbrudd innenfor sine egne kommunegrenser. Erfaringer fra både nylige utbrudd og situasjonen i mars viser at når sentrale personer i kommunens kriseledelse eller helsevesen blir satt i karantene eller er syke så utfordrer det kommunens evne til å håndtere krise.

Det er derfor viktig å ha en klar plan for hvem som er stedfortreder for de ulike funksjonene slik at håndteringen av utbruddet kommer raskt i gang.

Kommuneoverlegefunksjonen

Erfaringene hittil i pandemien er at kommuneoverlegerollen er svært viktig på mange områder. Statsforvalteren får inn en del bekymringer knyttet til denne rollen, blant annet på manglende redundans og veldig høyt arbeidspress.

I en situasjon med økende smittepress, samtidig som vaksinerings skal pågå ber Statsforvalteren om at kommunens kriseledelse er oppmerksom på kommuneoverlegenes arbeidssituasjon. Spesielt oppgaver som kan løses av andre i kommunen bør vurderes delegert bort fra kommuneoverlegen, herunder kurativt legearbeid i travle perioder.

Statsforvalteren har spilt inn ovenfor Helsedirektoratet at de bør opprette en nasjonal pool av personer som kan gå inn i rollen som kommuneoverlege i en kommune hvis denne personen skulle bli syk eller av annen grunn ikke kan jobbe. En annen mulighet er at flere kommuner i samme region utvikler samarbeid om å bistå hverandre med kommunelegeressurs ved behov.

Kapasitet for TISK

Kommunene skal ha beredskapsplan for opptrapping av tilstrekkelig kapasitet til testing, isolering, smitteoppsporing og karantenering (TISK). Det viktigste kommunene gjør ved smitteutbrudd, er å raskt iverksette tilstrekkelig testing, isolering og karantene av de som har vært utsatt for smitte, og dette krever at man raskt kan mobilisere tilstrekkelig personell til å gjennomføre dette på en effektiv måte.

Kommunene har tidligere bekreftet at de har en oppskaleringsplan for å kunne teste 5% av befolkningen i uka, men i forbindelse med vinterfisket oppfordres de aktuelle kommunene til å forberede ytterligere kapasitet i tilfelle større utbrudd. For bistand til å håndtere smitteutbrudd, kan FHI kontaktes.

Det er forventet at kommunene har gjennomført opplæring av reservepersonell, det være seg skoleelever, pensjonister, røde kors medlemmer, vektere eller andre, slik at disse raskt kan mobiliseres for å bistå i arbeidet.

Det forutsettes også at kommunene har en plan for opptrapping av testkapasitet slik at det kan gjennomføres daglig testing, enten ved antigenest (hurtigtest) eller PCR. Ved utfordrende logistikk for sending av prøver til sykehus for PCR-test, forventes det at kommunene har planlagt for gjennomføring av hurtigtester daglig for å raskt kunne isolere personer med positiv test og starte smittesporing. Kommunene som venter økt befolkning i forbindelse med vinterfisket har fått tildelt flere hurtigtester enn befolkningen tilsier for å styrke beredskapen.

Ved omfattende utbrudd som gjør at forberedt reservekapasitet ikke er tilstrekkelig, må kommunen ha en plan for å mobilisere ytterligere ressurser gjennom samarbeid med nabokommuner. Om dette ikke løser situasjonen, må kommunen vurdere om de kan få hjelp med personell via NAV, bemanningsselskap, sivilforsvar, frivillige organisasjoner, helseforetak eller nasjonalt innsatspersonell. Statsforvalteren kan bistå med hjelp til dette. Viser også til brev fra Helsedirektoratet 04.01.21 [Liste over mulige tiltak for kommuner med bemanningsutfordringer.pdf \(helsedirektoratet.no\)](https://www.helsedirektoratet.no/medie/2021/01/04/liste-over-mulige-tiltak-for-kommuner-med-bemanningsutfordringer.pdf)

Kommunene må ha etablert beredskapsplan for karantenering og isolering for personer som oppholder seg i kommunen og som ikke har tilgang på egnet oppholdssted for gjennomføring av forsvarlig karantene og isolasjon. Denne plikten gjelder ovenfor alle som oppholder seg i kommunen.

Oppfølging av reiseregister

Alle kommunene er bedt om å utnevne en ressursperson som er tilbudt opplæring i det nye digitale reiseregisteret. Der finner kommunene oversikt over hvem som har registrert at de planlegger å komme til kommunen fra utlandet, og hvor de planlegger å gjennomføre karantene. Kommunene forventes å ha oversikt over reisende som kommer til sin kommune, og bør sjekke dette registeret daglig.

Registeret gir kommunene mulighet til å følge opp at karantene for tilreisende gjennomføres etter forskrift, og de har mulighet til å kontrollere at testing er gjennomført etter forskrift.

En utfordring er at reiseregisteret ikke gir informasjon til kommunene hvem som har gjennomført test og ikke ved grensepassering, og dette gjør det vanskelig for kommunene å identifisere de som trenger ekstra oppfølging for å gjennomføre innreisetest.

Viser til brev fra Helsedirektoratet 31.12.20 [Informasjon til landets kommuner - Innføring av obligatorisk testing ved innreise til Norge \(1\).PDF](#) og 07.01.21 [Brev til landets kommuner om testing av innreisende til Norge.pdf \(helsedirektoratet.no\)](#)

Kommunene bør gjennomføre stikkprøver av at innreisekarantene gjennomføres etter forskrift. Arbeidstilsynet har ansvar for tilsyn av at karantene gjennomføres etter forskrift når det angår fasiliteter som arbeidsgiver stiller til rådighet for sine arbeidere. Dersom arbeidsgivere ikke har egnet fasilitet for karantene, skal disse arbeiderne gjennomføre karantene i karantenehotell. Dersom det påvises smitte på arbeidsplasser og arbeidsgiver ikke har egnet oppholdssted for gjennomføring av isolasjon, må kommunen sørge for å stille med fasiliteter til dette formål.

Brudd på gjennomføring av forskriftsmessig karantene, test innen 24 t etter innreise og pålagt isolasjon, kan meldes til politiet for strafferettslig oppfølging.

Kritiske funksjoner

Ved smitteutbrudd som truer drift av sykehjem, helseinstitusjoner eller andre kritiske funksjoner, må kommunene ha en beredskapsplan for hvordan akutt beredskap og nødvendig drift kan opprettholdes. Kommunene forventes å ha oversikt over hvilke ressurser som kan mobiliseres i egen kommune, og ha avtale med nabokommuner om hvordan de kan bistå hverandre. Særlig viktig er det å ha oversikt aktuelle helsepersonell som ikke er i kliniske stillinger, pensjonister og eventuelle studenter/andre med aktuell kompetanse, og på forhånd avtale hvem som kan bidra ved behov.

Kommunene bør i tillegg ha etablert avtaler med frivillige organisasjoner og markedsadministrator ved lokalt NAV-kontor for å ha oversikt over hvordan de kan bistå med personell ved behov.

Ved personellmangel til tross for dette, kan Statsforvalteren kontaktes for å se på muligheter for bistand gjennom Fylkesberedskapsrådet.

Lokale smitteverntiltak

Dersom lokale smitteutbrudd er av et omfang som krever ekstraordinære tiltak for kontroll, er kommunene tildelt myndighet til å innføre strengere tiltak enn de nasjonale anbefalingene. Det forutsettes at kommunen i slike tilfeller benytter seg av anbefalinger fra Helse – og omsorgsdepartementet, og at lokale forskrifter fattes i tråd med "Rundskriv om kommunale smitteverntiltak av 17.12.20" [Rundskriv kommunale smitteverntiltak.pdf](#).

Lokale forskrifter må fattes i samarbeid med kommuneoverlege, og aktuelle innskjerpede tiltak ved omfattende utbrudd er beskrevet i Folkehelseinstituttets "Håndbok for kommuneoverleger" [Håndbok for oppdaging, vurdering og håndtering av covid-19-utbrudd i kommunen - FHI](#)

Kommunene forutsettes også ha en plan for kommunikasjon ved utbrudd, slik at befolkning og media kan oppdateres på en effektiv måte.

Språkutfordringer

Erfaringene med de første tilreisende nå i tidlig januar er at de kan veldig lite engelsk. Dette skaper utfordringer knyttet til informasjon om karanteneregler og smitteverntiltak, men utfordrer også smittesporing. Det er derfor viktig å benytte seg av tolketjenester for å få ut riktig informasjon ved et utbrudd.

Nasjonalt tolkeregister gir oversikt over mulig tolker. www.tolkeregisteret.no. Det henvises også til informasjonsbrev av 7.12.20 på <https://www.helsedirektoratet.no/>

Nabohjelp

Hvis en kommune ikke klarer å håndtere et utbrudd vil nabokommuner fort kunne bli rammet. Det er derfor viktig at kommunene både ber om hjelp fra sine nabokommuner for å holde smitten nede, men også at kommunene er proaktive og tilbyr hjelp når de blir klar over utbrudd hos sine naboer.

Ved kontakt med Statsforvalteren under et utbrudd vil vi alltid spørre om kommunen har vært i kontakt med nabokommuner.

Mulige lokale ressurser:

Kommunene oppfordres til å bruke alle tilgjengelige ressurser for å håndtere et utbrudd. Her er noen lokale ressurser som kan benyttes. Det er viktig å undersøke disse mulighetene i forkant slik at de inngår i en beredskapsplan.

- Engasjere andre bransjer (eks. vektertjeneste og andre) som kan avhjelpe på kommunale oppgaver (logistikk, testing, registrering og oppfølging).
- Kontakte lokalt NAV-kontor som har oversikt over ledig/permittert personell, (også helsepersonell, turistnæring, hotellansatte med mer). I kommuner med høy arbeidsledighet vil det være svært gunstig å ta i bruk disse ressursene.
- Dersom kommunen har avtale med bemanningsselskap, ta kontakt for oversikt over ledig personell.
- Frivillige organisasjoner kan bidra inn i TISK-strategi, forpleining etc.:
 - o Røde kors:
 - o Norsk folkehjelp
 - o Norske Kvinners Sanitetsforening:
- Eget personellregister over personer som har meldt seg til kommunen.

Helsepersonelloven regulerer muligheten til å benytte medhjelper og krav til forsvarlighet, se [her](#). Personell som er i tjeneste under medhjelperbestemmelsen må få nødvendig opplæring, veiledning og supervisjon.

Statsforvalteren

Ved et lokalt utbrudd har Statsforvalteren mulighet til å delta i møter i de kommunale kriseledelsene fra både kommunal- og beredskapsavdelingen og helse- og omsorgsavdelingen. Vår rolle vil være å rådgi kommunene i håndtering av utbruddet og være bindeledd mot andre regionale aktører og nasjonale myndigheter.

Hvis et utbrudd utvikler seg slik at kommunen kan komme til å miste kontrollen kan Statsforvalteren samordne regional innsats gjennom fylkesberedskapsrådet.

Fylkesberedskapsrådet

Fylkesberedskapsrådet består av representanter for regionale aktører med ansvar for kritisk infrastruktur og kritiske samfunnsfunksjoner, ledere fra politiet og øvrige nødetater, Forsvaret, Sivilforsvaret, frivillige organisasjoner, fylkeskommunen og statlige etater med vesentlige beredskapsoppgaver i fylket. Rådet ledes av statsforvalteren.

Oversikt over medlemmene i rådet finnes [her](#).

Statsforvalteren har møte hver 14. dag med rådet og kan samle det på ca. en times varsel hvis situasjonen krever det.

Nasjonalt innsatspersonell

Personell som er sjekket ut av et bemanningsselskap og har gjennomgått teoretisk TISK-opplæring. Per nå ca. 40 stk. tilgjengelig. Vi oppfordrer kommuner til å ta i bruk denne ressursen. Kan rekvireres på beredskap.care@randstad.no Send en kopi av anmodningen til Statsforvalteren. Kommunene har lønns-, reise- og evt. boustgifter ansvar for personellet. Det utredes nå mulig etablering av innsatsteam til sykehjem og hjemmetjenester. Mer informasjon [her](#).

Smitteoppsporing FHI:

FHI kan støtte med smitteoppsporing og utbruddshåndtering; FHI bistår med råd og personell ved smitteutbrudd, se www.fhi.no for mer informasjon og vakttelefoner.

Opplæring

Det er utarbeidet e-læringskurs i smittesporing. Disse kursene er tilgjengelige for kommunene på www.kompetansebroen.no TISK-webinarer ligger på Helsedirektoratets nettsider www.helsedir.no

Statlige forventninger

Helse- og omsorgsdepartementet (HOD) og Justis- og beredskapsdepartementet (JD) har uttrykt følgende forventninger til kommunenes beredskap gjennom oppdraget til Statsforvalteren datert 29/12-2020:

- Kommunene skal ha oversikt i egen kommune over aktivitet i fiskerinæringen, antall arbeidsreisende som er forventet, om arbeidsgivers botilbud til arbeidsreisende er forsvarlige, og ha en risikobasert beredskapsplan for å håndtere smitteutbrudd.

- Kommunene må forberede seg på utfordringer som kan oppstå ved smitteutbrudd og ved økt kapasitet behov for testing, isolering, smitteoppsporing og karantene (TISK). Kommunene må videre sette seg godt inn i HOD "Rundskriv om kommunale smitteverntiltak av 17.12.2020", og kunne fatte kommunale forskrifter for å håndtere smitteutbrudd. Det forventes at kommunene samarbeider med kommunelegene om forberedelsene.
- Kommunene må gå gjennom sine helsepersonell og TISK-kapasiteter og planer for kapasitetsøkning, og vurdere muligheten for interkommunalt samarbeide om ressurser og utbruddshåndtering.

Statsforvalteren mener kommunene er godt forberedte på å håndtere utbrudd og håper dette dokumentet er til hjelp i denne håndteringen.

Med hilsen

Asgeir Johan Jordbru (e.f.)
fylkesberedskapssjef

Lars Utne Haukland
assisterende fylkeslege

Dokumentet er elektronisk godkjent